

ארצות הברית: סיוע לכיתות המוות

מחאתם האמיצה והנמרצת של אמריקאים כמו השגריר-לשעבר, רוברט א' יאנג.

יפאן:

ניצולת הירושימה נגד הנשק הגרעיני

סטטוקו טרלו (52) היא מורה ועובדת-סוציאלית, המתגוררת כיום בטורונטו, קנדה. היא נשואה לאורח קנדי, היה ברווחה כלכלית, ומגדלת שני ילדים. שאינם יודעים אפילו מילה אחת בשפה היפאנית. עם זאת, קשה לראות בסטטוקו עקרת-בית, או אפילו אשה מתקוממת טיפוסית לקנדה.

סטטוקו היא ניצולת הירושימה, שעברה, כילדה, את החווייה הנוראה של הפצצה אטומית על עיר מולדתה. בדרך נס ניצלה גם הוריה של סטטוקו, והיא יצאה מהאסון ללא פגע גופני. היא איבדה קרובי מישפחה, שכנים וגם חברים וחברות רבים מבית-הספר (היא היתה אז בת 13), ומראות הוועה מלווים אותה עד עצם היום הזה — אבל היא רואה בעצמה בת-זמל, שגורלה שהיטיב עימה דורש ממנה גם לפעול, כדי שילדים אחרים ככל רחבי העולם, לא יעמדו עוד בפני סכנה מחרידה כליכך.

הפגנות חגיגה-ספא. בי 30 השנים האחרונות פעילה סטטוקו בתנועת-השלום האנטי-גרעינית, והיא הופיעה בהרצאות על נושא זה בכל רחבי ארצות-הברית, וגם בארצות רבות באירופה. הפעילות התחילה ב-1954. סטטוקו למדה עבודה-סוציאלית באוניברסיטה קטנה בארצות-הברית.

הניסוי הגרעיני באיי ביקיני, שהרג דיג יפאני ופגע בכמה מחבריו, הביא לועקת-מחאה עצומה ביפאן. סטטוקו פתחה במסע הרצאות, וכתה לתגובות פושרות, עיניות, אפילו משועממות.

תודי לאל שאת יצאת בשלום, ותפסיקי את הפעולה שלך למען הקומוניסטים", אמרו לה בעשרות קמפוסים, כנסיות ואפילו

הפשוטה שחלק ניכר מעוצמתה הכלכלית של ארצות-הברית, ולכן גם מריווחת אורחיה כולם, נובע, באורח ישר, מניצול המשאבים הפיסיים והאנושיים של אמריקה הלאטנית. אנשים כמו יאנג מכינים היטב את כל המורכבות הזאת, וגם את

האיזון העדין והמסובך של השקפת-עולם רמוקראטית-ליברלית בתוך ארצות-הברית, בצד קיומה של מדיניות-חוץ תוקפנית ואלימה כמדינות זרות. כשנות ה-70 הראשונות גילו מיטב אנשי הרוח והציבור רגישות רבה לגילויים מרעישים על פעולות אלימות של הסי-אי-אי בחוף-לארץ. שחקני קולנוע, כמו רוברט רדפורד, הקדישו יצירותיו ומאמצים עצומים, כדי להביא את הרברים לידעת הציבור הרחב. סרטים, ספרים, ואפילו עיתונים מיוחדים היקצו יריעה רחבה מאוד לתיאור מעשי השוחד, הרצח, אספקת נשק לרוצחים ושימוש במדינות-תלויות, כדי לבצע את המלאכה המלוכלכת עבור האמריקאים.

התוצאות היו מרשימות לטווח קצר, ועלוכות למדי לטווח ארוך. ההתעוררות הציבורית, הגילויים החשובים, מחוות כמו האמברגו על נשק אמריקאי לשופר-דמים נתעב במיוחד כמו אנטסיו סומוסה בניקראגואה, כל אלה לא עמדו בפני הריאקציה האמנית החזקה, שהחלה עם בחירתו של רונאלד רגן לנשיא בשנת 1980.

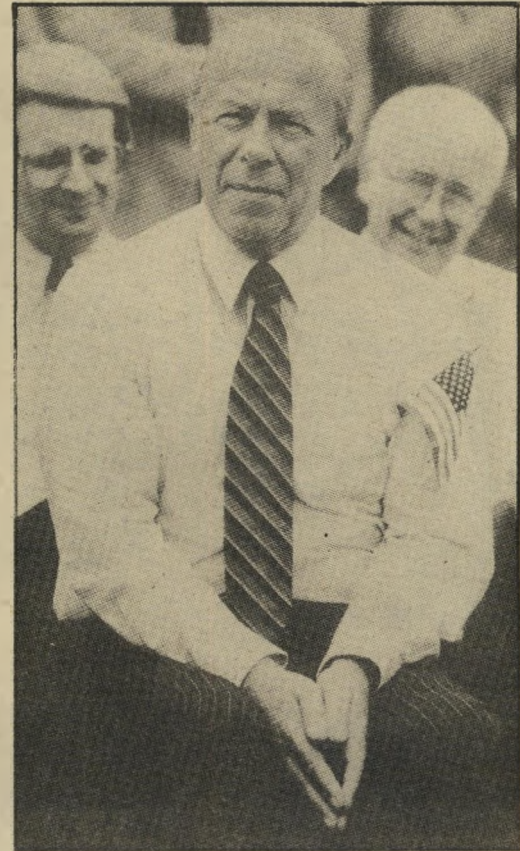
שישה סוכנים במיאמי. כך נאלץ איש כמו יאנג, דיפלומט מיקצועי, מומחה לענייני מרכז-אמריקה, להופיע בפני ועדת הסינאט לנושא-החוץ, להאשים את מישטרו של רגן בסיוע ישיר לכיתות-המוות של מנהיג הימין באל-סאלברדור, רוברטו דוביסון, המתואר על-ידי יאנג כ"מרצח סאריסטי, הנהנה ממעשיו בסיגנון נתעב, אפילו מיני".

דוביסון מקבל סיוע מודיעיני משישה סוכנים מאל-סאלברדור, המתגוררים במיאמי, והנעזרים בשירותיה-ביון של ארצות-הברית. יאנג עצמו מסר את שמות ששת המרצחים לבית הלבן, וקיבל הבטחה מפורשת ש"ישפלו בהם בחומרה". איש לא נגע בהם. הם ממשיכים לפעול באורח חופשי, ומאות בני-אדם נרצחו באל-סאלברדור לפי הנחייתם. כך, למשל, נרצחים במדינה זאת באורח שיטתי, קרובי מישפחה של גולים, המשתתפים בפעולות מחאה נגד המישטר באל-סאלברדור.

מקור בוששינגטון מסר ששר-החוץ ג'ורג' שולץ, שביקש לשים קץ לשיתוף-הפעולה עם כיתות-המוות, השתק בהוראה ישירה מהבית הלבן. אין כל אישור אחר למידע בלעדי זה, אבל אין ספק שכיתות-המוות ממשיכות לפעול, בעידוד ישיר מושינגטון, וחרף

פ לארצות-הברית יש אורחים שאינם חוששים להעזר בכלי-התיקשורת הבינלאומיים, כדי להוקיע ולחשוף מעשי וזוועה שבוצעו על-ידי ממשלתם החוקית. גם שם חיים אנשים, לאו דווקא בשוליים, המכירים ומבינים את ההבדל בין ממשלה ומדינה. לא כל מה שרע למנהיגים, רע בהכרח גם עבור המדינה כולה. לפעמים, ההיפך הוא הנכון.

אחד מאלה הוא שגריר ארצות-הברית בעבר הלא רחוק באל-סאלברדור, רוברט א' יאנג. הדיפלומט הוותיק, ששירת את הנשיא-לשעבר ג'ימי קארטר, איננו, חס ושלום, בתול פוליטי, או איש תמים וחסר-פניות. הוא מבין היטב את האינטרס האמריקאי, וניסה תמיד לגשר בין הצורך לאפשר לחברות האמריקאיות להמשיך וליהנות מכוח-העבודה הוול ומהתנאים הנוחים שסיפק להם המישטר הימני באל-סאלברדור, ובין נטיותו להשפיע על

שר-החוץ שולץ מבקש לשים קץ

המישטר להימנע מחריגות, כלומר מעשייוועה נגד העם המתקומם נגד חיי העוני, הבורות, המחלות והעכרות-למחצה, הנכפים על-ידי הסדר החברתי במדינה זאת.

כמו ברוב ארצות מרכז-אמריקה, ההצלחה היתה חלקית. מישטרי-הדיכוי אינם פרי הגורל העיוור, ותמיכתה של ארצות-הברית בהם איננה סתם שגיאה, המחלישה את מעצמתה העל במאבקה נגד ברית-המועצות. השגיאות האלה נובעות מכוחה האדיר של שרולת בעלי-ההון בוששינגטון, ומהעובדה

ניצולה סטטוקו מסכימה להיות סמל

מועדוני רוטארי בארצות-הברית. פעולה למען שלום-העולם היתה או בניגוד לרוח הזמן, וכל הפעילים הואשמו בקומוניסם. סטטוקו גורשה מארצות-הברית, ורק גישוואיה לאורח קנדי, והשינוי העצום באקלים הפוליטי בשנות ה-60, איפשר לה להמשיך להשמיץ את קולה נגד הנשק הגרעיני.

השבוע ביקרה סטטוקו בכריטיניה, השתתפה בהפגנות חגיגה-ספא המסורתיות נגד הטילים הגרעיניים שהיו השנה חשובות במיוחד, בשל הצבת טילי הפרשינג על אדמת בריטניה. סטטוקו מתגאה בחלקן של הנשים הבריטיות, שקיימו כל השנה הפגנה מתמשכת באתר-הטילים בגרינהאם קומון, נוכח אוכלוסייה עוינת ומישטרה, שלא בחלה באלומות.

היא מודעת היטב לעובדה שמשמשים בה, כסמל חי לזוועות המילחמה האטומית. אני יודעת שאפשר לנצל אותי לצרכים פוליטיים, אמרה, אבל אני מודה עם המאבק הזה. לפעמים יש צורך בסמלים, ואני מסמלת את ההישרדות משואה גרעינית, וגם את הצורך למנוע אותה בכל מחיר.

טאנוניה: האי האבוד

פ עילי איכות ושימור הסכימה בשווייץ הזעיקו השבוע את חובכיהטבע ככל העולם. הם הגדירו את העלמותו המחולטת כמעט של האי הקטן מאזוויו ליד חופי טאנוניה כ-אסון כבד. איהאלמוגים היפפה כיכב בכל חוברות התיירות הציפוניות של מישור-התיירות של טאנוניה. הנוף הציורי קרץ לחובכיהטבע רבים. אלמוגים, צדפים, עצידיקל נהדרים, חול לבן, אלא שמכל זה לא נשאר כמעט דבר. אפילו הון הנדיד של צבים ידוקים, שפרו ורבו באי, נשטף לים יחד עם כל אצותיו הנדירים האחרים של מאזוויו.

סוף העולם. עובר כניד של האירגון הבינלאומי לשימור אתרי-טבע, ג'יימס טורסל, יצא במיוחד למיורת אפריקה, כדי לעמוד על מצבו של האי, אחרי שהמועצות על העלמו הגיעו למערכ. ריווחו היה מדבא. האלמוגים, הצימחיה העשירה, הצבים והדקלים — נעלמו. רק כמה ערמות-חול נשארו, מציבה לתיפארת העבר הקרוב. טורסל ניסה לברר מה קרה למאזוויו, אבל נתקל בשתיקה כללית. לפי מיתוסים